

hogy helyes módszerekkel, az erőszakos beavatkozást kerülve bábáskodjék a rábízott személyiség kibontakoztatásánál."

A jó nevelő legfőbb ismérve: az önmegtagadás. Nem a maga képmására kell formálni a gyermeket, hanem el kell hártania minden akadályt a gyermek önkibontakozása elől.

A könyv gazdagon illusztrált eredeti, színes gyermekrajzokkal, festésekkel. A gyermekrajzok és festmények különleges világot alkotnak. Szemléletesen tükrözik nemcsak tárgyukat, de kis alkotóik látásmódját, fejlődését is.

Hosszan, részletesen ismerteti minden tantárgy tanítását minden fokon. A „világkérdések” pedig drámaian aktuálisak.

Motto: a szellem nem hagyja magát elnyomni.

JEGYZET

- (1) *Farkas Katalin patronálása mellett a Csongrád Megyei Pedagógiai Intézet Szegeden már 1990-ben kiadott egy Waldorf-pedagógiai szöveggyűjteményt Walláné Újházi Ildikó szerkesztésében.*
- (2) *A Magyar Pszichológiai Szemle 1991/5-6. számában rendkívül érdekes ismertetés olvasható Wekerdy Tamás tollából: „Nyugati világnézetünk felemás igában – In memoriam Karácsony Sándor” címmel. Itt olvashatunk Török Sándorékról, Kontra Györgyről; Karácsony Sándorról mint „egyetlen magyar egzisztencialistáról” és a „meghökkenítő hasonlóságról” Karácsony és Steiner gondolkodása közt.*
- (3) *Ezzel nyeri meg a nép rokonszenvét; ez ugyanis valóban „harci” kérdés: korai életkorban szelektáló, szegregációs (elkülönítő, idő előtti pálya- (illetve iskola-) választást kierőszakoló) iskolarendszer helyett minél hosszabb ideig együtt nevelő, belül differenciált komprehenzív iskola.*
- (4) *Epochák (görög): korszakok. Így tanít az Általános Közgazdasági Gimnázium, vagy a Vargáné Szabó Györgyi által szerkesztett (7 óvónő munkájával készült) program is. Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában. Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet kiadása, Debrecen, 1992.*
- (5) *V.ö.: Németh László „biológiai érzékenységű” didaktikájával.*

FALUDI SZILÁRD

Hová-hová Közép-európai Táncszínház?

Még örülhettem is volna. 40 forintért adták a jegyet a Nemzeti Színházban – harmadáért, mintha egy koszos külvárosi moziban amerikai tucatfilmet néztünk volna meg, s harmadáért annak is, amennyit elnassoltak növendékeim a szünetben.

40 forint a Közép-európai Táncszínházért egy vasárnap délelőtt!

Az előzmények biztatóak: A *Mesenincs királyfi* annak idején siker volt. Az érett koreográfussá, csoportszervezővé váló, *Györgyfalvy Katalin* örökébe lépő, egykori Ki Mit Tud?-os *Szögi Csaba* nevével fémjelzett együttes nevéhez illően *modern* mesét állított színpadra látványos *táncban* kifejezve. A mesejátékban felismerhető volt a népzenei tradíció (szerkezetében, szerepstruktúrájában, stílusában), egy ehhez kapcsolódó, de ettől eredeti módon ellendülő viszony, mint ahogy a Közép-európai Táncszínház „táncos ars poeticájában” – s felnőtt műsoraiban is – ez volt a lényeg. (Ha nem is volt annyira konzekvens a folklorisztikus tradícióra való utalás, mint mondjuk *Jankovich Marcell* modern animációs filmjeiben, de a dolog mégiscsak ezzel az áramlattal volt rokonítható a legú-

jobb magyar gyerekkultúrában.) Volt a Mesenincs kifályfinak egy érdekes scenikai problémája; nevezetesen az, hogy a cselekmény – a mese szövegét követve – nem drámai elősorban, hanem lineáris, hiszen egy *vándorút* gyöngysorára fűződnek az epizódok. Probléma volt ez, hiszen a színpadon nem látható, nem ábrázolható – még táncszínpadon is alig – a vándorlás elnyúló pályája (a színpad mindig azonos kazettája mint statikus tér lefékezi a vándorlás ütemét). A Mesenincs királyfi esetében a szerzői-rendezői-koreográfusi kollektíva ezt a ritmus, a fokozás dramaturgiájával hidalta át. Zsombor, a vándorló főhős egyre hosszabb szakállú törpékkel találkozik – így jut el Hétrőfőshöz.

A játéknak sikere volt. A tradíció és modernitás, hagyomány és újszerűség közép-európai találkozását díjazták a gyerek nézők is. A szakközvélemény örült: úgy tekintette a táncosok által szemmel látható élvezettel bemutatott játékot, hogy a közép-európai táncnyelv értő közönségének nevelésében jelentős vállalkozásról van szó, a *táncos anyanyelv* kialakításának befogadói, olvasói oldalán figyelemre méltó gesztusról.

Ezért vártuk az új bemutatót. Folytatást ígért a plakát is: *Hová, hová, Hétrőfős?* Az előző mesejáték kulcsfigurája lett az új darab főszereplője.

S a függöny felmenetele után csak csalódások értek. A színpad bal sarkában narrátor ül. Pipával ugyan, de selyem házikabátban. Ráadásul varázsveszővel is (a plakátról később megtudom: egy bűvészellátó cég szponzoráltja az előadást, ezért időnként – dramaturgiailag alig indokolható helyzetekben – be kell mutatni a reklámozott rekviziteket). *Hétrőfős* ezúttal egy *játékkészítő mester* neveletlen, eleven gyártmánya (Jepetto mester fabábuja jut eszembe, a népmesei tradíciók helyett azonnal a pedagogizált gyermekszoba-irodalom hagyománya). A szabadításban, hazatérésben aktívan közreműködő cöfos-cserfes leányka neve egyenesen Judit (nekem *Judy Garland*, az *Óz* sztárja jut eszembe róla), a játékbolt további alakia – a műpocakos plüssmedve, az ólomkatona, a pöttyös bóbitás, drótvázra feszített selyemgöbben billegő piros labda – egy ódivatú leányiskolai farsangi jelmezből felvonuló-feszengő szereplői.

Sőt, mi több! A második felvonásban az amerikai musicalből importált macska után, több amerikai rajzfilmhez elegendő csúf patkány és pók után a denevérszárnyú emberek is megjelentek (a közönség meg is hálálta a jelenést: harsogva bekiabálta Batman nevét). Ha ironikus idézetek lettek volna mindezek, tán elfogadnám. De szemmel láthatóan ötletelenség szülte ezt a stílusát vesztett eklektikát. Rajtuk a költő (*Zalán Tibor*) szellemes versei, szövegei sem segítettek. Ráadásul e szövegeket meg sem hallani, mert a basszusgítár zaja elnyomja a hangot – hiszen időnként a rockopera világa is felbukkan. Közben meg-megáll a játék: a narrátor bűvészkedik, tanulságot hirdet, és gyengébbek kedvéért értelmezi a színpadi ugrabugrálást a cselekmény szempontjából. Olykor megkiabáltatja – oh, beavató színház! – a gyerekközönséget.

S legnagyobb fájdalomra nemhogy a *közép-európai táncos anyanyelv* impozánsan megmutatott ábécéjéről nincsen szó, de táncról sem!

Itt-ott néha, a rend kedvéért, megengednek maguknak a szereplők egy-egy csapáso-lást vagy lengetést, a legsikeresebb jelenetben – a tapsrendben – bővérű karikázót láthatunk – de semmi többet. Izsó bácsi, a drámai vétségekben ludas, de jólelkű játékkészítő *görnyed és csoszog* (ez minden, amit a magasan iskolázott táncos mozgásban bemutat), Hétrőfős *ugrabugrál*, Boldogtalan Savanya, a megjavuló intrikus *átkozódva gesztikulál* (és tátog, hisz a rockopera – természetesen – playback), a plüssmedve *cammog*, a pöttyöslabda *billeg*. Miközben a többi szereplő mindenkori jelenésére várva a háttérben *álldogál*. Olykor bepörög a tánckar. A drámai összeütközés a dramaturgia szerint: csata jók és gonoszok között, alvilágiak és felvilágiak küzdelme. A medve és patkány, labda és a pókok, az ólomkatona és a kísértetek csatája. De lezajlik a csata úgy, hogy a szembenálló *ütköző* felek közt nincsen *kitáncolt testkontakt*! A labda megbillegteteti fenekét két lépésre a póktól, erre a pók elterül. Ismétlem: nem stilizálás! Ötletelenség!

Ennyi ötlete, invenciója volt a magyar folklorisztikus táncszínház új nemzedéke legjobbjainak? Ennyi.

Mint egy ódivatú, a drámapedagógia és a táncház előtti leányiskolai színdarab betanítóinak.

Hová, hová, Közép-európai Táncszínház?

Gyereknézőknek ennyi is elég lenne?

TRENCSENYI LÁSZLÓ